NORAKSTS

Lieta Nr. C02018810
SKC-235/2015

S P R I E D U M S

Rīgā 2015. gada 1. oktobrī

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departaments šādā sastāvā:

tiesnese referente M. Senkāne
tiesnesis A. Strupišs
tiesnese A. Vītola

rakstveida procesā izskatīja Ēdoles evaņģēliski luteriskās draudzes un /pers. B/ kasācijas sūdzības par Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2013. gada 31. janvāra spriedumu Ēdoles evaņģēliski luteriskās draudzes prasībā pret /pers. B/, Kuldīgas novada domi un Valsts zemes dienesta Dienvidkurzemes reģionālo nodaļu par īpašuma tiesību atjaunošanu uz nekustamo īpašumu.

A p r a k s t o š ā

[1] Ēdoles evaņģēliski luteriskā draudze 2010. gada 4. janvārī cēlusi prasību pret /pers. B/, Kuldīgas novada domi un Valsts zemes dienesta (turpmāk – VZD) Dienvidkurzemes reģionālo nodaļu par īpašuma tiesību atjaunošanu uz nekustamo īpašumu, kurā, pamatojoties uz Civillikuma 1., 2., 5., 910., 1039., 1044. pantu, likuma „Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937. gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un kārtību" 13., 14. pantu, likumu „Par īpašumu atdošanu reliģiskajām organizācijām", likuma „Par zemes privatizāciju lauku apvidos" 2., 6., 8., 10. pantu, likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas lauku apvidos" 8., 9., 10., 12., 17. pantu, likuma „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" 2. pantu un likuma „Par namīpašumu atdošanu likumīgajiem īpašniekiem" 1., 2. pantu, lūgusi:

- atzīt un atjaunot prasītājai īpašuma tiesības uz daļu no nekustamā īpašuma „Ēdoles evaņģēliski luterticīgās baznīcas zeme" 38,4 ha kopplatībā (vairāk vai mazāk, kā izrādīsies dabā pēc kadastrālās uzmērīšanas), kas šobrīd sastāv no zemes vienības „Mācītājmājas zeme", kadastra apzīmējums Nr. /numurs/, uz kuras atrodas 11 ēkas ar kadastra apzīmējumiem no Nr. /numurs/ līdz /numurs/, un zemes vienības „/Nosaukums/", kadastra apzīmējums Nr. /numurs/, kā arī nodot šo īpašumu prasītāja valdījumā;

- atcelt Kuldīgas rajona Ēdoles pagasta Tautas deputātu padomes 1993. gada 31. augusta lēmumu (turpmāk – TDP 1993. gada 31. augusta lēmums) daļā par zemes vienības ar kadastra apzīmējumu Nr. 6246 006 0257 1,4 ha platībā piešķiršanu pastāvīgā lietošanā /pers. B/ zemnieku saimniecības „/Nosaukums A/" paplašināšanai;

- atcelt VZD Kurzemes reģionālās nodaļas 2009. gada 29. septembra lēmumu Nr. 15-03-K-2/206 „Par zemes piešķiršanu īpašumā par samaksu /pers. B/";

- atzīt par spēkā neesošām /pers. B/ lietošanas tiesības un tiesības iegūt īpašumā zemes vienību „/Nosaukums/" ar kadastra apzīmējumu Nr. /numurs/ 0,6 ha platībā, kas izdalīta no Ēdoles evaņģēliski luteriskās draudzes mantojamā nekustamā īpašuma /Nosaukums B/;

- uzlikt par pienākumu ēkas „/Nosaukums/" valdītājam novērst vides piesārņojumu, atbrīvojot no kokapstrādes atkritumiem ēkai pieguļošo teritoriju.

Prasība pamatota ar šādiem apstākļiem.

[1.1] Saskaņā ar Latvijas Valsts Vēstures arhīva (turpmāk – LVVA) izziņu par nekustamā īpašuma piederību uz 1940. gada 21. jūliju Kuldīgas zemesgrāmatu nodaļas dokumentos Kuldīgas apriņķa lauku zemesgrāmatu 9906. nodalījumā ierakstīts nekustamais īpašums „/Nosaukums B/" Ventspils apriņķī, tā platība bijusi 64,57 ha un atbilstoši 1928. gada 24. jūlija ierakstam zemesgrāmatā tā īpašniece bijusi Ēdoles evaņģēliski luterticīgā baznīca.

[1.2] Ēdoles evaņģēliski luteriskā draudze līdz 1940. gadam bijusi reģistrēta Iekšlietu ministrijas Baznīcu un konfesiju departamentā. 1991. gada 15. aprīlī reliģiskā organizācija „Ēdoles evaņģēliski luteriskā draudze" atjaunojusi savu juridiskās personas statusu.

[1.3] Prasītāja 1992. gada 18. jūnijā vērsusies ar pieteikumu Ēdoles pagasta pašvaldībā par īpašuma tiesību atjaunošanu uz draudzei piederošo zemi 173,75 un 5,43 pūrvietu apmērā pēc stāvokļa uz 1940. gadu. 1996. gada 31. oktobrī ar Ēdoles pagasta zemes komisijas lēmumu prasītājai piešķirta lietošanā nacionalizētā zeme un mežs 60 ha kopplatībā. Lietošanā nodotā zemes gabala robežas ir maksimāli pietuvinātas vēsturiskajām robežām.

Ar Centrālās zemes komisijas 2006. gada 11. septembra lēmumu Nr. 6285 atzītas prasītājas tiesības uz zemi Ēdoles pagastā 67,09 ha kopplatībā, atjaunotas tās īpašuma tiesības uz daļu no mantojamās zemes 24,94 ha platībā un par mantojamās zemes daļu 4,35 ha platībā piešķirti kompensācijas

sertifikāti. Lēmumā atzīts, ka uz draudzei lietošanā piešķirtās zemes 37,8 ha platībā atrodas /pers. B/ privatizētas ēkas, kuru uzturēšanai ar Ēdoles pagasta pašvaldības 1993. gada 31. augusta lēmumu piešķirti pastāvīgā lietošanā 1,4 ha zemes, par ko var celt prasību tiesā. Minētais lēmums ir stājies spēkā, līdz ar to fakti par prasītājas pārmantošanas tiesībām un vēsturiskā īpašuma sastāvu nav atkārtoti jāpierāda.

[1.4] Saskaņā ar 2005. gada 24. maija Ēdoles pagasta padomes lēmumu no nekustamā īpašuma „/Nosaukums B/" atdalīts zemes gabals 37,8 ha platībā, piešķirot tam nosaukumu „/Nosaukums C/". Strīds pastāv par zemes gabala iekšējām robežām, jo strīdus zemes vienība „/Nosaukums/" ir izdalīta no nekustamā īpašuma „/Nosaukums C/" un reāli atrodas tā vidū.

[1.5] Uz draudzes vēsturiskās zemes pie Ēdoles pagasta „Mācītājiem" 1987. gadā paju sabiedrība „Ēdole" uzbūvēja cūku kūti „Ezeri – 1 jaunā". Sakarā ar paju sabiedrības likvidāciju paju sabiedrības „Ēdole" mantas izsolē 1993. gada 15. aprīlī minēto objektu īpašumā par naudu ieguva atbildētājs /pers. B/.

[1.6] Pēc objekta privatizācijas Ēdoles pagasta padomes zemes komisija 1993. gada 13. augustā ar lēmumu Nr. 25 piešķīrusi atbildētājam pastāvīgā lietošanā zemi 0,4 ha platībā ēku uzturēšanai. Kā redzams no VZD izziņas par nekustamo īpašumu „/Nosaukums A/", ar Ēdoles pagasta pašvaldības 1993. gada 31. augusta lēmumu zemes vienība ar kadastra apzīmējumu /numurs/ 0,7 ha platībā piešķirta pastāvīgā lietošanā /pers. B/ zemnieku saimniecības „/Nosaukums A/" paplašināšanai, un minētās zemes vienības platība pēc robežu ierādīšanas ir 0,6 ha. Zemesgrāmatā īpašums nav ierakstīts.

[1.7] 1992. gada 18. jūnijā, kad draudze iesniedza pieteikumu par īpašuma tiesību atjaunošanu, strīdus zemes gabalu lietoja paju sabiedrība „Ēdole". Atbildētājs cūku kūti „Ezeri 1" iegādājās 1993. gada 14. jūlijā, noslēdzot ar likvidējamo paju sabiedrību „Ēdole" vienošanās līgumu, saskaņā ar kuru nav notikusi zemes lietošanas tiesību pāreja.

Ēdoles pagasta padomē atbildētāja pieteikums par zemes piešķiršanai lietošanā uz strīdus zemes gabalu zemes reformas pirmajā kārtā – līdz 1991. gada 20. jūnijam – nebija iesniegts. Līdz ar to atbilstoši likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas lauku apvidos" 10. pantam atbildētājs zaudēja minētā likuma 12. pantā noteikto prioritāti un viņam bija tiesības saņemt zemi lietošanā vispārējā kārtībā.

Līdz ar to Ēdoles pagasta pašvaldības 1993. gada 31. augusta lēmums daļā par zemes piešķiršanu lietošanā /pers. B/ 1,4 ha platībā pie Ēdoles pagasta „Mācītājiem" ir prettiesisks.

[1.8] VZD Kurzemes reģionālās nodaļas 2009. gada 29. septembra lēmums Nr. 15 – 03 – K – 2/206 „Par zemes piešķiršanu īpašumā par samaksu /pers. B/" aizskar prasītājas tiesības un intereses. Minētais lēmums ir prettiesisks un atceļams, jo iestādes rīcībā bija informācija par strīdu starp pusēm par īpašuma tiesībām uz zemes vienību „/Nosaukums/".

[2] Ar Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2010. gada 27. septembra spriedumu Ēdoles evaņģēliski luteriskajai draudzei atjaunotas īpašuma tiesības uz 37,8 ha zemes Ēdolē, Ēdoles pagastā, Kuldīgas novadā.

Izbeigta tiesvedība prasības daļā par īpašuma tiesību atjaunošanu uz ēkām Ēdolē, Ēdoles pagastā, Kuldīgas novadā.

Pārējā daļā prasība noraidīta.

[3] Izskatījusi lietu sakarā ar Ēdoles evaņģēliski luteriskās draudzes iesniegto apelācijas sūdzību par spriedumu prasības noraidītajā daļā, Civillietu tiesu palāta 2013. gada 31. janvārī nospriedusi atzīt un atjaunot reliģiskai organizācijai Ēdoles evaņģēliski luteriskā draudze īpašuma tiesības uz nekustamā īpašuma „/Nosaukums C/" zemi 0,6 ha kopplatībā (vairāk vai mazāk, kā izrādīsies dabā pēc kadastrālās uzmērīšanas) vēsturiskajās robežās, kas atbilst zemes vienībai „/Nosaukums/" ar kadastra apzīmējumu Nr./numurs/, Ēdolē.

Tiesvedība prasības daļā par vides piesārņojuma novēršanu, ēkai pieguļošās teritorijas atbrīvošanu no kokapstrādes atkritumiem izbeigta.

Spriedums pamatots ar šādiem motīviem.

[3.1] Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas 2010. gada 27. septembra spriedums daļā, ar kuru apmierināta prasība par īpašuma tiesību atjaunošanu uz zemi Ēdolē, Ēdoles pagastā, Kuldīgas novadā 37,8 ha un ar kuru izbeigta tiesvedība prasības daļā par īpašuma tiesību atjaunošanu uz ēkām Ēdolē, Ēdoles pagastā, Kuldīgas novadā, ir stājies likumīgā spēkā.

[3.2] Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 223. panta 4. punktu, izbeigta tiesvedība prasības daļā par vides piesārņojuma novēršanu, ēkai pieguļošās teritorijas atbrīvošanu no kokapstrādes atkritumiem.

[3.3] Ēdoles evaņģēliski luteriskā draudze iesniegumu par īpašuma tiesību uz zemi atjaunošanu iesniegusi Ēdoles pagasta zemes komisijai 1992. gada 18. jūnijā.

[3.4] Ēdoles pagasta padomes zemes komisijas (1993. gada 13. augusta lēmums) un Ēdoles pagasta Tautas deputātu padomes (1993. gada 31. augusta lēmums) darbības ir prettiesiskas, jo neatbilst likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas lauku apvidos" regulējumam, kādos gadījumos zemes reformas pirmajā kārtā zeme piešķirama lietošanā.

Ēdoles pagasta padomes zemes komisijas 1993. gada 13. augusta, TDP 1993. gada 31. augusta lēmumi ir administratīvi akti un tie ir zaudējuši spēku, jo atbilstoši Administratīvā procesa likuma 70. panta trešajai daļai tos vairs nevar izpildīt sakarā ar faktisko apstākļu maiņu.

Nav pamata minēto administratīvo aktu atzīšanai par spēkā neesošiem, bet gan to tiesiskums vērtējams, lemjot strīdu par īpašuma tiesību atjaunošanu.

[3.5] Ar lietas materiāliem neapstiprinās, ka /pers. B/ būtu iesniedzis strīdus zemes pieprasījumu līdz 1991. gada 20. jūnijam, un Ēdoles pagasta pašvaldības 1993. gada 31. augusta lēmumā nav norādīts Ēdoles pagasta zemes ierīcības projektam atbilstošs zemes gabals.

No Zemes komisijas lēmuma izriet, ka /pers. B/ strīdus zemes gabalu pieprasījis ēku uzturēšanai „Ezeru 1" kūts-gatera izveidošanai, nevis zemnieku saimniecības ražošanas paplašināšanai, kā norādīts TDP 1993. gada 31. augusta lēmumā.

Strīdus zeme 1991. gada 21. novembrī un 1992. gada 18. maijā, kad Ēdoles pagasta zemes komisijā tika iesniegti prasītājas pieteikumi par

īpašuma tiesību atjaunošanu uz zemi, nebija nodota citai fiziskajai personai lietošanā. Līdz ar to uz strīdus zemes gabalu attiecināms likuma „Par zemes reformu Latvijas Republikas lauku apvidos" 12. pants un likuma „Par zemes privatizāciju lauku apvidos" 6. panta otrā daļa, jo /pers. B/ zemes pieprasījumu pašvaldībai bija tiesības izskatīt tikai pēc 1997. gada 27. novembra, kad stājās spēkā likums „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos".

Konstatējot, ka atbildētājam /pers. B/ strīdus zeme ir piešķirta lietošanā 1993. gada 31. augustā, kas atbilstoši likuma „Par zemes reformu lauku apvidos" 4. panta pirmajā daļā noteiktajam ir zemes reformas otrā kārta, nepastāv neviens no likuma „Par īpašumu atdošanu reliģiskajām organizācijām" 7. panta trešajā daļā noteiktajiem izņēmuma gadījumiem, lai tiesa neatjaunotu prasītājai īpašuma tiesības.

[3.6] Nav tiesiska pamata apmierināt prasītājas lūgumu par izdevumu atlīdzināšanu atbilstoši Ēdoles evaņģēliski luteriskā draudzes līgumam ar SIA „Pastorāts" par juridiskās palīdzības sniegšanu, jo saskaņā ar Civilprocesa likuma 33. pantu ar lietas vešanu saistītie izdevumi, kas atlīdzināmi atbilstoši minētā likuma 44. panta noteikumiem, ir izdevumi par advokāta palīdzību.

[4] Par apelācijas instances tiesas spriedumu Ēdoles evaņģēliski luteriskā draudze iesniegusi kasācijas sūdzību, kurā, atsaucoties uz procesuālo tiesību normu pārkāpumiem, lūgusi spriedumu atcelt daļā, ar kuru noraidīts lūgums par tiesāšanās izdevumu piedziņu no /pers. B/ un Kuldīgas novada domes.

[5] Par apelācijas instances tiesas spriedumu /pers. B/ iesniedzis kasācijas sūdzību, kurā, atsaucoties uz materiālo tiesību normu nepareizu iztulkošanu, kā arī procesuālo tiesību normu pārkāpumiem, lūdzis spriedumu atcelt daļā, ar kuru atzītas un atjaunotas Ēdoles evaņģēliski luteriskās draudzes īpašuma tiesības uz nekustamā īpašuma „Ēdoles evaņģēliski luterticīgās baznīcas zeme" zemi 0,6 ha kopplatībā, no /pers. B/ valsts ienākumos piedzīti tiesas izdevumi 137,19 Ls, bet Ēdoles evaņģēliski luteriskās draudzes labā - ar lietas vešanu saistītie izdevumi 64,85 Ls.

Kasācijas sūdzībā norādīti šādi motīvi.

[5.1] No likuma „Par īpašuma tiesību atdošanu reliģiskajām organizācijām" 3. panta un 7. panta ceturtās daļas secināms, ka minētā likuma 7. panta trešajā daļā uzskaitītie izņēmuma gadījumi nav izsmeļoši. Īpašuma atdošana reliģiskām organizācijām nav iespējama arī gadījumos, kad objekts nav saglabājies vai kad zemi vai tās daļu atdot dabā nav iespējams. Konkrētajā gadījumā strīdus zeme nav saglabājusies un to nav iespējams atdot dabā kā atsevišķu zemes vienību, jo to aizņem fiziskai personai piederošas ražošanas ēkas – būves, kas ir cieši un nedalāmi saistītas ar zemi un kas nevar pastāvēt kā atsevišķi īpašuma objekti, nepastāvot lietošanas tiesībām šo būvju īpašniekiem.

Uz strīdus zemes atradās paju sabiedrības „Ēdole" ražošanas būve - cūku kūts „Ezeri 1 - jaunā", kuras vērtību prasītāja paju sabiedrībai neatlīdzināja, rakstiski piekrītot, ka minētā būve ir nododama privatizācijai. Prasītāja atteikumu no pirmpirkuma tiesībām 1993. gada 31. maijā ir rakstveidā sniegusi privatizāciju veicošajai institūcijai, norādot, ka neiebilst tam, ka uz zemes esošās ēkas iegādājās atbildētājs. Atsakoties no ēkām, prasītāja ir zaudējusi tiesības atjaunot savas īpašuma tiesības uz strīdus zemi tās vēsturiskajās robežās.

[5.2] Pēc būvju iegūšanas īpašumā un to pārņemšanas no paju sabiedrības „Ēdole" atbildētājs ieguvis savā valdījumā arī strīdus zemi, kas atrodas zem ēkām. Atbilstoši likuma „Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937. gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un kārtību" 12. pantam un Civillikuma 909., 910. pantam atbildētājam nodibinātais valdījums uz strīdus zemi nevar tikt atzīts par tādu, kas būtu prettiesisks vai ļaunticīgs.

[5.3] No LVVA fonda dokumentiem izriet, ka Ēdoles evaņģēliski luteriskai draudzei pēc stāvokļa uz 1940. gada 21. jūliju Ēdoles pagastā ir piederējis zemes īpašums ar kopējo platību 67,09 ha. Tiesa bez ievērības atstājusi apstākli, ka prasītājas īpašuma tiesības uz zemi 67,09 ha platībā ir jau pilnībā atjaunotas.

Pirms prasības celšanas prasītājai bija atjaunotas īpašuma tiesības uz zemi 24,94 ha platībā un par 4,35 ha piešķirti kompensācijas sertifikāti. Savukārt Kurzemes apgabaltiesas 2010. gada 27. septembra spriedums daļā par prasītājas īpašuma tiesību atzīšanu un atjaunošanu uz zemi Ēdolē, Ēdoles pagastā, Kuldīgas novadā 37,8 ha kopplatībā ir stājies likumīgā spēkā. Ņemot vērā, ka prasītāja Kurzemes apgabaltiesas spriedumu minētajā daļā neapstrīdēja, tad faktiski prasītāja ir piekritusi tam, ka zeme tai netiek atjaunota vēsturiskajās robežās, bet gan vēsturiskajā platībā.

Normatīvajos aktos nav paredzētas bijušo īpašnieku tiesības uz īpašuma objektiem lielākā apjomā, kā arī nav paredzēts atjaunot īpašuma tiesības uz tādiem īpašuma objektiem, kuri tiem nekad nav piederējuši, proti, zemi, uz kuras atrodas citām personām piederošas ražošanas ēkas.

[5.4] Tiesa ir kļūdaini secinājusi, ka Ēdoles pagasta zemes komisijas 1993. gada 13. augusta lēmums Nr. 25 un TDP 1993. gada 31. augusta lēmums par zemes piešķiršanu pastāvīgā lietošanā /pers. B/ ir zaudējuši spēku, jo tos vairs nevar izpildīt sakarā ar faktisko apstākļu maiņu. Lietā nav konstatēti apstākļi, kuru dēļ administratīvos aktus nevarētu izpildīt. Tieši pretēji, pamatojoties uz minētajiem lēmumiem, ir pieņemts VZD lēmums, ar kuru noteiktas atbildētāja tiesības iegūt īpašumā strīdus zemi par maksu.

[5.5] Civillietu tiesu palāta nav motivējusi savu attieksmi pret pirmās instances tiesas spriedumu, tādējādi neievērojot Civilprocesa likuma 432. panta piekto daļu.

[6] Paskaidrojumus par /pers. B/ kasācijas sūdzību iesniegusi Ēdoles evaņģēliski luteriskā draudze, norādot, ka kasācijas sūdzība nav pamatota, bet apelācijas instances tiesas spriedums atstājams negrozīts.

[7] Augstākajā tiesā 2014. gada 22. oktobrī saņemts Ēdoles evaņģēliski luteriskās draudzes pārstāves /pers. F/ lūgums izbeigt kasācijas tiesvedību sakarā ar prasītāja iesniegtās kasācijas sūdzības atsaukšanu.

M o t ī v u d a ļ

[8] Pārbaudījis lietā esošā sprieduma likumību attiecībā uz argumentiem, kas minēti /pers. B/ kasācijas sūdzībā, kā tas noteikts Civilprocesa likuma 473. panta pirmajā daļā, Civillietu departaments atzīst, ka Civillietu tiesu palātas 2013. gada 31. janvāra spriedums ir atstājams negrozīts. Kasācijas tiesvedība sakarā ar Ēdoles evaņģēliski luteriskās draudzes kasācijas sūdzību ir izbeidzama.

[9] Atbilstoši Civilprocesa likuma 426. panta pirmās daļas noteikumiem apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību un pretapelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajās sūdzībās.

Savukārt atbilstoši Civilprocesa likuma 203. panta otrās daļas noteikumiem spriedums spēkā stājas tā nepārsūdzētajā daļā.

[9.1] Ēdoles evaņģēliski luteriskās draudzes apelācijas sūdzībā par Kurzemes apgabaltiesas 2010. gada 27. septembra spriedumu norādīts, ka „spriedums netiek apstrīdēts daļā par īpašuma tiesību atjaunošanu uz 36,8 ha zemi Ēdolē, Ēdoles pagastā, Kuldīgas novadā un daļā, ar kuru izbeigta tiesvedība par īpašuma tiesību atjaunošanu uz ēkām, bet pārējā daļā prasītāja spriedumu uzskata par nepamatotu, prettiesisku un līdz ar to atceļamu." *(skat. lietas 2. sēj., 55.lpp)*.

Tādējādi Civillietu tiesu palāta pārsūdzētajā spriedumā kļūdaini konstatējusi, ka Kurzemes apgabaltiesas 2010. gada 27. septembra spriedums daļā, kurā apmierināta prasība par īpašuma tiesību atjaunošanu uz zemi Ēdolē, Ēdoles pagastā, Kuldīgas novadā 37,8 ha platībā, ir stājies likumīgā spēkā.

[9.2] Norādītais Kurzemes apgabaltiesas spriedums pēc apelācijas sūdzības iesniegšanas stājās likumīgā spēkā tikai daļā par īpašuma tiesību atjaunošanu uz 36,8 ha zemes, bet daļā par īpašuma tiesībām uz 0,6 ha zemes, kas atbilst kadastra apzīmējumam /numurs/, spriedums tika pārsūdzēts un izskatīts apelācijas instancē pēc būtības.

Minētais apstiprinās arī ar lietas materiāliem pievienoto izdruku no Kuldīgas rajona zemesgrāmatu nodaļas, atbilstoši kurai Ēdoles evaņģēliski luteriskajai draudzei uz Kurzemes apgabaltiesas 2010. gada 27. septembra sprieduma pamata civillietā Nr. C02018810 2012. gada 5. janvārī nostiprinātas īpašuma tiesības uz īpašumu „/Nosaukums D/" Ēdoles pagastā, Kuldīgas novadā, kas sastāv no zemes vienības ar kadastra apzīmējumu /numurs/ 36,8 ha platībā un uz tā esošajām ēkām *(skat. lietas 2.sēj., 163.-165. lpp)*.

Šādos apstākļos /pers. B/ kasācijas sūdzībā norādītais arguments, ka Ēdoles evaņģēliski luteriskajai draudzei kopumā atjaunotas īpašuma tiesības uz lielāku platību, nekā vēsturiski piederējušie 67,09 ha, ir nepamatots. Apelācijas instancē izskatītais strīds par īpašuma tiesību atjaunošanu uz zemi 0,6 ha platībā ar kadastra apzīmējumu /numurs/ attiecas uz prasītāja pārsūdzēto pirmās instances tiesas sprieduma daļu, ar kuru īpašumtiesības uz minēto zemes vienību viņam netika atjaunotas.

[10] Apelācijas instances tiesa spriedumā pamatoti konstatējusi, ka /pers. B/ strīdus zeme lietošanā piešķirta 1993. gada 13. augustā, kas atbilstoši likumam „Par zemes reformu lauku apvidos" 4. panta pirmās daļas noteikumiem atbilst zemes reformas otrajai kārtai, tādēļ nepastāv neviens no likuma „Par īpašumu atdošanu reliģiskajām organizācijām" 7. panta otrajā daļā noteiktajiem izņēmuma gadījumiem, kad nav iespējama īpašuma tiesību atjaunošana tās bijušajiem īpašniekiem uz 1940. gada 21. jūliju.

Jāņem vērā, ka 1993. gada 13. augustā, kad Ēdoles pagasta padomē tika pieņemts lēmums par strīdus zemes piešķiršanu pastāvīgā lietošanā /pers. B/, savas tiesības uz padomju laikā nacionalizēto zemi jau bija pieteicis prasītājs, iesniedzot attiecīgus pieteikumus Ēdoles pagasta zemes komisijai 1992. gada 18. jūnijā, 12. novembrī un 10. decembrī *(skat. lietas 1. sēj., 30.-32. lpp)*.

Turklāt šāda prasītāja rīcība pilnībā atbilda Latvijas Republikas Augstākās Padomes lēmumam „Par Latvijas Republikas likuma „Par zemes privatizāciju lauku apvidos" spēkā stāšanās kārtību" 2. punktam, atbilstoši kuram bijušajiem zemes īpašniekiem pieprasījumi par īpašuma tiesību atjaunošanu bija jāiesniedz līdz 1992. gada 31. decembrim, ko prasītājs arī ievēroja.

Apstākļos, kad /pers. B/ zemes lietošanas tiesības ieguva jau pēc prasītāja pieprasījumu saņemšanas, argumentam, ka prasītājs nebija iesniedzis zemes pieprasījumu zemes reformas pirmajā kārtā – līdz 1991. gada 20. jūnijam – nav nozīmes.

[11] Tāpat nepamatots ir /pers. B/ kasācijas sūdzībā norādītais arguments, ka prasītājs ir zaudējis tiesības atjaunot īpašuma tiesības uz strīdus zemes vienību tā iemesla dēļ, ka, likvidējoties paju sabiedrībai „Ēdole", piekritis uz šīs zemes izvietotās būves pārdošanai, savukārt privatizētā būve ir nesaraujami saistīta ar strīdus zemes vienību.

Lietā nav strīda par to, ka minēto būvi /pers. B/ savā īpašumā ieguva, 1993. gada 15. aprīlī par naudu privatizējot pašvaldības uzņēmuma – likvidējamās paju sabiedrības „Ēdole" mantu, līdz ar to atbilstoši likuma „Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937. gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un kārtību" 14. panta pirmās daļas 2. punkta noteikumiem tā ir uzskatāma par patstāvīgu īpašuma objektu, un Civillikuma 968. panta noteikumi par būves nesaraujamu saistību ar zemi uz to nav attiecināmi.

Jau pats fakts vien, ka 1993. gadā, lemjot par paju sabiedrības „Ēdole" likvidāciju un mantas privatizāciju, Ēdoles evaņģēliski luteriskajai draudzei tika prasīta piekrišana būves atsavināšanai, liecina par to, ka apstāklis par zemes pieprasījumu iesniegšanu un no tā izrietošās bijušā īpašnieka tiesības bija zināmas, tajā skaitā /pers. B/ kā minētās paju sabiedrības privatizācijas komisijas priekšsēdētājam *(skat. lietas 1. sēj., 38.lpp)*.

[12] Kā norādīts 2008. gada 4. jūnija Senāta paplašinātā sastāvā spriedumā Nr. SKC-176/2008, gadījumos, kad administratīvie akti radījuši tiesības slēgt privāttiesiskus darījumus, šīs tiesības tikušas izmantotas, iegūstot īpašumu, un vēlāk vispārējās jurisdikcijas kārtībā iegūtās tiesības apstrīdētas, tiesai jāvērtē jau izpildīto un spēku zaudējušo administratīvo aktu tiesiskums, savukārt strīds par īpašumtiesībām risināms vispārējās jurisdikcijas tiesā.

Līdz ar to apelācijas instances tiesas secinājums, ka, lemjot strīdu par īpašuma tiesību atjaunošanu, ir vērtējams vienīgi administratīvo aktu – Ēdoles

pagasta padomes 1993. gada 13. augusta un 31. augusta lēmumu par zemes piešķiršanu pastāvīgā lietošanā /pers. B/ – tiesiskums, atbilst judikatūrai, tādēļ kasācijas sūdzības argumenti par šo aktu izpildes iespējām nav ņemami vērā.

Tiesa pamatoti konstatējusi, ka minētie administratīvie akti izdoti, neievērojot likuma „Par zemes privatizāciju lauku apvidos" 6. panta otrās daļas noteikumus, un līdz ar to ir atzīstami par prettiesiskiem.

[13] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 462. panta pirmo daļu persona, kas iesniegusi kasācijas sūdzību, ir tiesīga to atsaukt līdz kasācijas instances tiesas sēdei. Atbilstoši Civilprocesa likuma 462. panta otrās daļas noteikumiem šādā gadījumā kasācijas tiesvedība lietā ir izbeidzama.

Ņemot vērā minēto, ir pamats izbeigt kasācijas tiesvedību, kas ierosināta sakarā ar Ēdoles evaņģēliski luteriskās draudzes kasācijas sūdzību.

R e z o l u t ī v ā d a ļ a

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 474. panta 1. punktu, 462. panta otro daļu, Civillietu departaments

n o s p r i e d a

Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2013. gada 31. janvāra spriedumu atstāt negrozītu, bet /pers. B/ kasācijas sūdzību noraidīt.

Izbeigt kasācijas tiesvedība sakarā ar Ēdoles evaņģēliski luteriskās draudzes kasācijas sūdzību par Civillietu tiesu palātas 2013. gada 31. janvāra spriedumu.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesnese	(paraksts)	M. Senkāne
Tiesnesis	(paraksts)	A. Strupišs
Tiesnese	(paraksts)	A. Vītola

NORAKSTS PAREIZS
Latvijas Republikas Augstākās tiesas
Civillietu departamenta tiesnese M. Senkāne
Rīgā 2015. gada 1. oktobrī